

73

1538. Μαθητεία (νοταριακή πράξη). Χάνδακας.

Ἰωάννα Ραμουτσάκη, «Οἱ ἱατροὶ κατὰ τὴν περίοδο τῆς βενετοκρατίας στὴν Κρήτη», *Κρητολογικὰ Γράμματα* 15-16 (1999-2000), σ. 123 (= Κ. Μέρτζιος, «Σταχυολογήματα ἀπὸ τὰ κατάστιχα τοῦ νοταρίου Κρήτης Μιχαὴλ Μαρά (1538-1578)», *Κρητικὰ Χρονικὰ* 15-16 (1961-1962), σ. 291-292, αρ. 40).

74

1538. Κώδικας Μιχαὴλ Μαρά, νοταρίου Χάνδακα Κρήτης (κατ. 148 Β').

Γ. Μαυρομάτης (ἐκδ.), *Μιχαὴλ Μαράς, νοτάριος Χάνδακα. Κατάστιχο 148 [2/3-31/8 /1538]*, τ. Β', Ἡράκλειο 2006, σ. 3-380, αρ. 1-489.

ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΣΗ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ ΠΡΑΓΜΑΤΟΣ (ΠΡΟΠΩΛΗΣΗ ΚΡΑΣΙΟΥ)

1538, 23 Μαρτίου

«† Φανερόν κάμνω ἐγώ, Στεφανῆ Καλαμῆς, τοῦ ποτὲ κυρ Μαννέα, οἰκῶν ἐν χωρίῳ Ἀπανω Μαραθῆτην, ὅτι ἔκαμα σήμερον λογαριασμὸν συμβιβαστικὸν μετὰ σένα, τὸν κυρ Ἰωάννη Παπαδόπουλο, τοῦ ποτὲ κυρ Γεωργίου, καὶ ἐπατάραμεν ὅτι ἄρα ἔδωκεν καὶ ἐπῆρεν εἰς τοῦ ἀποσῆμας, καὶ μετὰ τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως σήμερον, καὶ ῥεστάρω σου ἀλυσθινὰ ὅλλα ὑπέρπυρα ἐντὶς. Καὶ ἀκομῇ ἔλαβα σήμερον ἀπο σενα ἄλλα ὑπέρπυρα εἴκοσι τέσσερα ἡμισυ, γινώσκαι ὅσοι δοῦκατα κορέντε τέσσερα, γὰρ σοβελζιὸν τῶν δύο μου ἀμπελλῶν, βαλμένα εἰς τὸ λεγόμενον χωρίον, εἰς τὰ Λιότοπα, ὑπὸ τὸ μέρος τῆς Μαντόνας, τὰ ὁποῖα σοῦ ὀμπλεγάρω καὶ τὸν καρπὸν τῶς ὅλλου μου τὸ μέρος, διὰ νὰ ᾖμαι κρατημένος νὰ σοῦ δώσω αὐτὸν εἰς τὸν μαγαντζέν σοῦ με ταῖς ἐξοδαῖς μου εἰς τὴν πρώτην ἐρχομένην βεντεμαν ἀφλή εἰς πρέζιον συναλλακτικόν, καὶ τότε νὰ ρεφάρῃ εἰς τοῦ ἄλλοῦ μετρίτᾳ διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἀλλοτρόπως νὰ ἀγωράζεις ἄλλον τόσον κρασὶν, ὅσον φανῇ καὶ κάμουν τὰ λεγόμενα ἀμπελία, εἰς πᾶσα ἰντάνω, τερεσον μου, καὶ ταῦτα πάντα νὰ σκουδάρεις ἀπὸ μένα καὶ ἀπὸ τὰ καλά μου διὰ τοῦ γαστάλδο, ἀπάνω εἰς τὰς ἐξόδοις μου, χωρὶς ἐναντίον ...».

ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΝΑΥΛΩΣΗΣ ΠΛΟΙΟΥ ΜΕ ΣΚΟΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΠΕΙΡΑΤΕΙΑΣ

1538, 5 Ἀπριλίου

«... † Φανερόν κάμνωμεν ἡμεῖς, Γιακουμῇ Βοναλες, ἄρχων, τοῦ ποτὲ εὐγενῆ ἄρχων μισερ Μαρκο, καὶ Μαρκο Κουρῆς, ἄρχων, τοῦ ποτὲ εὐγενῆ ἄρχων μισερ Φραγγεσκο, καὶ Μιχαὴλ Πατρολόγος, τοῦ ποτὲ κυρ Κοσμᾶ, κατοικοῦμενοι εἰς τὸν Χάνδακα τῆς Κρήτης με τὰ μέρη μας, ἕνας μέρος τοῦ ἄλλοῦ καὶ ἄλλον τοῦ ἄλλοῦ, ἐσυνῆλθαμεν σήμερον συνηβαστικῶς νὰ κάμωμεν μίαν φούσταν εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς, οἱ λεγόμενοι ἄρχοντες, βάνωμεν καπετάνιον ἔσενα, τὸν λεγόμενον κυρ Μιχαὴλ Πατρολόγον, νὰ ἀρματώνει καὶ νὰ ξαρματώνῃς κατὰ

τὸ κονσουέτω, τὴν ὁποίαν φούσταν προμετέρωμεν νὰ κάμωμεν εἰς ταῖς ἔξωδαις κοιναῖς, ἡγουμαι κάθαις τὸ τρίτον, ἥτις εἰς νὰ τυγγένη νὰ παί εἰς τὸ κρούσος, εἰς καλὸν ριζικὸν καὶ τῶν τριῶν μας, τὸ ὁποίων ὁ Θεός, ἂν τό ᾔθελεν πέψη, νὰ τὸ μιράζωμεν καταποῦ ἔναι τὸ κονσουέτω τῶν κρουσάρων, πανιάτικα ἀλιθινὰ καὶ ἄλλαις ὁξοδαῖς χρειαζόμεναις νὰ ἴνοι κιναις ἀνάμεσά μας καὶ τῶν τριῶν μας, ἥτις καὶ ἔτις λογῆς καὶ ὅ,τι πάρη ὁ εἰς μας νὰ περνη καὶ ὁ ἄλλος καὶ τὸ ἰδιως ἰντάνος, ἂν ἤθελε ἰντραβυνηρει εἰς τὴν φούσταν, νὰ ἴναι κοινῶ ἀνάμεσα καὶ τῶν τριῶν μας ὡσὰν ἀπάνω, προμετέροντα καὶ οἱ τρεῖς μας τοῦτο τὸ ἰνστρουμέντο νὰ κρατοῦμεν παντοτε φερμον καὶ στεραιον ἀπάνω εἰς πένα δουκάτα ἑκατον διὰ τὰ φουσάδα τῆς Αὐθεντίας μας, νὰ τὰ πλερωγῇ ἀποῦ ᾔθελεν παί κόντρα τῆς ἀλῆς μερᾶς, ἀποῦ ᾔθελεν θελήσῃ νὰ τὸ κρατῇ φοιλαμένον καὶ τὸ ἰνστρουμέντο τουτο εἰς τὴν δύναμίν του ...».

ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΓΙΑ ΠΡΟΣΛΗΨΗ «ΠΑΛΛΑΚΙΔΑΣ»

1538, 24 Απριλίου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγώ, Ἰωάννη Τριμερήτης, τοῦ ποτὲ κυρ Νικολό, ἀπὸ τοὺς Κοριφοῦς, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὸ Κάστρον τοῦ Χανδακου τῆς Κρήτης, ἐσένα τῆς κερα Ἑρήνης, γυνῆς τοῦ κυρ Γιάκουμω Βαρούχα, πρεζέντα καὶ κορέντε, ὅτι ἐσάστημεν σήμερον καὶ ἔδωκός μου καὶ ἔλαβα τὴν θυγατέραν σου, τὴν Ματθίαν, ἀνέκλητην, νὰ τὴν ἔχω μετὰ μένα εἰς τὸ σπήτη μου διὰ τὸ στρόμα μου, ὅστε ἀποῦ νὰ θέλλω ἐγὼ καὶ νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ τὴν ἐνδύσω ἐδᾶ καὶ νὰ τῆς κάμνω καὶ ταῖς ἔξωδαις τῆς καὶ ταῖς ἐνδιμασῆς τῆς καὶ τὴν καλίκοσὴν τῆς καλᾶ, ὅστε ἀποῦ νὰ ἴμαι μετὰ μένα, ὅστε ἀποῦ νὰ θέλλω ἐγὼ μετὰ τοῦτο νὰ τῆς κάμνω καὶ καλὴν συμπαρίαν καὶ ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα μου. Καὶ ὅταν θελήσῃ νὰ τὴν ἀποβγάλω ἀπὸ μένα, νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ τῆς δίδω ὅ,τι θούγα καὶ ὅ,τι ἐνδιμασῆς τῆς ἤθελα ἔχη καμομένα καὶ νὰ τῆς δίδω ἐγχωριστὰ καὶ μετριτὰ ὑπέρπυρα ἑκατὸν πενήντα ...».

ΝΑΥΤΟΔΑΝΕΙΟ ΣΕ ΚΑΠΕΤΑΝΙΟ ΠΕΡΙΓΑΤΙΚΟΥ ΠΛΟΙΟΥ.
ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΕΓΓΥΗΣΗ

1538, 2 Μαΐου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγώ, Μαννούσω Γιανιστόπουλος, λεγόμενος Τζηνικόλας, υἱὸς τοῦ κυρ Θεοδώρου, ἀπὸ τὰ Σφακία, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὰ Χανία, ἐδρισκόμενος εἰς τὸ Κάστρον τοῦ Χανδακου τῆς Κρήτης, ὅτι ἔλαβα ἀπὸ σένα τὸν ἄρχων τῆς Κρήτης μισερ Ντζουὰν Γιαλινᾶ, τοῦ ποτὲ ἐντιμοτατοῦ μισερ Τομάδο, πρέζεντε, δουκάτ κορέντε πενήντα, ἡγουν ν', τὰ ὁποῖα ἐμένα ἐδάνισες ἀρίζικον ἐ περίκολον τῆς φούστας ἀποῦ οἶμαι καπετάνιος τὴν σήμερον νὰ περσιγύρω τοῦτο μου τὸ βιάντζω καὶ νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ σοῦ δίδω τὸ διάφορόν σου κατὰ τὴν τάξιν τῶν κρουσάρων πεντε δουκάτα εἰς μερτικὸν καὶ γιαγέροντα ἐδᾶ εἰς τὴν Κρήτην νὰ ἴμαι κρατημένος νὰ σοῦ δίδω τὰ λεγόμενά σου δουκάτα πενήντα καὶ τὸ διάφορον τους, ὡς εἴρηται. Καὶ ἂ δὲν ἤθελα κερδέσω πάντα τὰ λεγόμενά σου δουκάτα πενήντα, νὰ σοῦ δίδω σοστα καὶ γερα με τὴν στράταν τοῦ γαστάλδο ἀπάνω εἰς τὰς ἐξόδους μου, χωρὶς ἐναντίον, ἐμπλεγάροντά σου τὸ κορμί μου καὶ τὰ καλά μου ὅλλα. Ἐτι ἐγώ, Μιχαήλ Θεριανός, υἱὸς τοῦ κυρ Ἀνδρέα, οἰκῶν εἰς τὸ Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἀπομένω ἐγγυητῆς καὶ πληρωτῆς διὰ τὸν ἄνωθεν κυρ Μαννουσο Γιανιστόπουλον

διὰ δουκάτα κορεντε εἴκοσι πέντε μονον, ἀμάδι καὶ εἰς μοναχόν, διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἐτι ἡμεῖς, Μιχαήλ Ἀβράμης, τοῦ ποτὲ κυρ Μαννουήλ, καὶ Μαρκὸ Σγουρομάλης, λεγόμενος Σφακιώτης, τοῦ ποτὲ κυρ Γεωργη, οἰκοῦντες ὁ εἰς εἰς τὸ Ἐξώπορτον καὶ ὁ ἄλλος εἰς τὸ Κάστρον τῆς Κρήτης, ἀπομένωμεν ἐγγυητὲς καὶ πληρωτὲς διὰ τὸν ἄνωθεν κυρ Μαννουσο Γιανιστόπουλον διὰ τὰ ἄλλα δουκάτα κορέντε εἴκοσι πέντε, ἀμάδι καὶ εἰς μοναχόν, διὰ τοῦ γαστάλδο ...».

ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΦΕΙΛΗΣ ΚΑΙ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΜΕ ΕΝΕΧΥΡΙΑΣΗ ΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΕΓΓΥΗΤΗ

1538, 28 Μαΐου

«... † Φανερόν κάμνω ἐγώ, Τομάδο Συμεώς, τοῦ ποτὲ κυρ Περο, ἀπὸ τὴν Γγῶ, οἰκῶν τὴν σήμερον εἰς τὸ Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἐσένα τοῦ κυρ Ἰωάννου Γερακίτη, λεγομένου Μοθοναίου, πρεζέντε καὶ κοτέντος καὶ των ἡμερῶν σου, ὅγια τὴν πγεντζαρία ἀποῦ μοῦ ἔκαμες σήμερον εἰς του κυρ Μαυροδῆ Μαρκιανοῦ ὅγια δουκάτα κορεντε ἔξη, ὡς φένηται μὲ ἰνστρουμέντο διὰ χειρὸς τοῦ κυρ Γιακουμῆ Τζαγγαροπουλου, νοταρίου, τὴν σήμερον, τοῦ ὁποιοῦ τοῦ ἔδωκα ἀμαχι ἓνα σκλάβον, ὁ ὁποῖος ἂν ἠθελεν ψοφίσῃ ἢ φίγη νὰ ῖμαι ἐγὼ καὶ τὰ καλὰ μου ὁμπλεγάδος σου, ἐσένα τοῦ λεγομένου κυρ Ἰωαννου, νὰ σε ἐλευθερωνῶ ἀπὸ τὴν λεγομενην πγεντζαρίαν διὰ τοῦ γαστάλδο. Ἄκουη ἂ σκοδάρεις τὰ δουκατα χρυσᾷ γ' καὶ καρτον ἀπὸ τὸν κυρ Χαρτοφύλα καὶ ἀπὸ τὸν κυρ Στεφανῆ Καπελα ὅ,τι μοῦ χρεωστῇ νὰ σοῦ δίδω διὰ τὸν κόπον σου ἀλλὰ ὅπως φένηται. Ἐτι ἐγώ, Ἐλενα, χηρα τοῦ ποτε κυρ Περο Βηδο, οἰκοῦσα εἰς τὸ Ἐξώπορτον τῆς Κρήτης, ἀπομένω ἐγγυητρα ἐσένα τοῦ λεγομένου κυρ Ἰωάννου, ὅποτε ψοφίσῃ ἢ φίγη ὁ ἄνωθεν σκλάβος νὰ σε ἐλευθερωνῶ ἀπὸ τὴν πγεντζαρίαν ἀποῦ ἔκαμες ἐξ τοῦ κυρ Μαυροδῆ Μαρκιανοῦ σήμερον διὰ τὸν ἄνωθεν κυρ Τομάδο, τὸν γαμβρον μου, διὰ τοῦ γαστάλδο ...».

75

1538-1551. Προικῶα ἐγγράφα (νοταριακὲς πράξεις). Χάνδακας.

Θ. Δετοράκης, «Κρητικὰ προικοσύμφωνα τοῦ 16^{ου} αἰῶνα», στὸν τόμο *Λοιβή*, σ. 137-158, αρ. 1-6 (= *Δετοράκης, Βενετοκρητικά*, σ. 196-210, αρ. 1-6).

ΠΡΟΙΚΟΠΑΡΑΛΑΒΗ. ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΙΚΩΝ

1538, 18 Οκτωβρίου

᾽ «... Σιγουριτάν δυνατήν καὶ ἀκατάλυτον κάμνω ἐγώ Νικόλαος Ἀρβανήτης τοῦ ποτὲ παπᾶ, οἰκῶν εἰς τὸ Ἐξώπορτον τοῦ Χανδάκου τῆς Κρήτης, ἐσένα τῆς πενθερᾶς μου τῆς κερα Ἐργήνας, χήρας τοῦ ποτὲ παπᾶ κυρ Μάρκου Κουρήτη, πρεζέντε καὶ κοτέντε καὶ τῶν μερῶν σου εἰς ὑπέρπυρα ρν' καὶ σολδία κα', ἡγουν ὑπέρπυρα ἑκατόν πενήντα καὶ σολδία εἰκοσιένα, ἀπού ἔλαβα σήμερον ἀπὸ σένα εἰς τὴν κατωγραμένην στήμαν ὁμπρός τούτου τοῦ νοταρίου καὶ τῶν μαρτύρων, τὴν ὁποίαν στήμαν ἐβάλαμεν θεληματικῶς τὴν κερα Πουλήνα Μοραϊτενα καὶ τὴν κερα Μαρήνα Ἀναπληώτισα μαστόρισες καὶ ἐστημάραν τὴν, τὰ ὁποῖα πού μου ἐστημάρισες καὶ ἐπαράλαβα τα εἶνιε αὐτά: ... τὰ ὁποῖα μοντάρουν

